

AURORA ALTISENT, VIDA PRESENT

És un dels noms fonamentals del dibuix català de l'últim segle, una figura imprescindible del panorama artístic sovint oblidada. Ha fet 93 anys, i parlem amb ella de la seva vida i obra

TEXT
Toni Vall

A

urora, has dibuixat sempre? “Sí, sempre”. És un privilegi. Només se m’acudeix aquesta paraula –potser desproveïda de sentit de tant gastar-la– però molt precisa, molt eloqüent, per descriure la sensació viscuda en poder visitar

Aurora Altisent a casa seva, al carrer de Pujol de Barcelona. El privilegi és doble, o més ben dit, múltiple. D’entrada, el privilegi més important és col·lectiu: saber i poder explicar que Altisent, nom fonamental del dibuix català de l’últim segle, segueix entre nosaltres als noranta-tres anys acabats de fer el 2 de desembre. Privilegi és poder-ho explicar, sí, però sobretot poder reivindicar la seva obra, posar-la en valor per a qui no la coneix o –ai!– l’hagi oblidat sota la mateixa llosa que no ha ponderat prou a nivell col·lectiu la seva figura.

Ja fa anys que es va retirar. La seva filla Berta m’ensenya el seu estudi del pis de dalt. Sempre és un privilegi poder entrar al sagrat estudi d’un artista. Un altre privilegi, sí, van sumant. Està molt endreçat, hi ha quadres per tot arreu. Seus i de la seva mare, la pintora Carme Balmas, que tant va influenciar-la, l’empremta de la qual va ser decisiva, fonamental. Hi ha lleixes amb llibres d’art i de literatura. Pots amb pinzells, tintes, cartells, originals emmarcats i sense emmarcar, litografies. Mobles d’un gust exquisit, funcionals i decoratius, antics i més moderns. Una intensa sensació de serenitat ho presideix tot. La mateixa del pis arran de carrer on l’Aurora fa vida. Se’n recorda de tot: de la seva vocació, dels seus mestres i companys de viatge, dels entrebancs, de la lluita d’una dona en un món d’homes, de les seves obres més recordades. Hi ha els llibres, esclar, els clàssics barcelonins que tant recorda l’aficionat a la literatura i la historiografia de la ciutat. Llibres fets col·laborativament amb un dels grans cronistes de Barcelona com és Alexandre Cirici Pellicer: *La Barcelona tendra* (1975) i *Les botigues de Barcelona* (1979). També *Salons de Barcelona* (1984), amb textos de Josep Maria Carandell. Durant la conversa que tenim, l’Aurora destaca el fet col·laboratiu, res de ser “la il·lustradora” d’algú altre, cosa que sembla deixar el factor visual en un segon pla. I jo afegeixo que res més lluny de la realitat, si de cas al contrari, són llibres amb punt de partida visual, amb els dibuixos com a protagonistes destacats i acompanyats dels magnífics textos dels cronistes.

L’Aurora parla fluixet però se li entén tot. Valgui la rèplica que encapçala aquest article per copsar i comprendre la personalitat expressiva de l’artista que en va aprendre, d’entrada, gràcies a l’influx decisiu de la seva mare i que va ampliar els estudis amb algú per a ella tan fonamental com Ramon Rogent, destacat pintor i dibuixant el nom del qual apareix diverses vegades durant la nostra conversa. “No vaig haver de decidir què volia ser de gran perquè ja ho sabia, ja em venia de fàbrica”. La mare pintora i el pare músic, no calia decidir res, en efecte. Va arribar de manera natural, orgànica, pura. Recorda també com a decisiu l’aprenentatge a la cúpula del Coliseum, el dibuix del natural: “Sortir de casa i trobar gent amb qui parlar, amb qui aprendre, amb qui compartir, va ser molt important per a mi”.

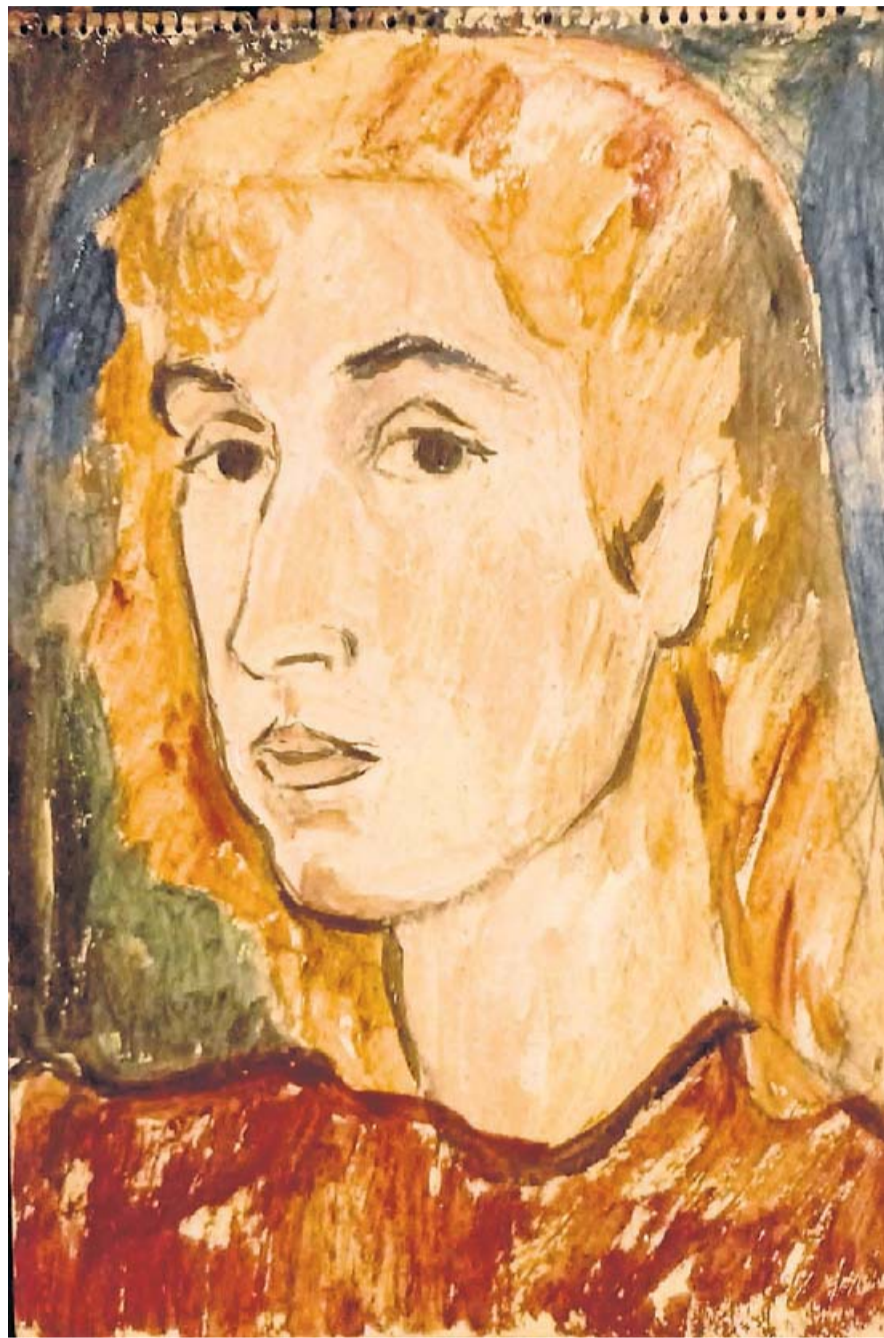
Des dels vint anys que participa en exposicions col·lectives, com per exemple algunes clàssiques aquells anys a Barcelona, a la Institució

Cultural del CIC. Especialment rellevant és la del maig del 1954, en què comparteix les parets amb quaranta-dues artistes més. Una exposició només de dones, tota una fita que no sembla ser gaire recordada i que mereixeria en si mateixa un homenatge commemoratiu. També el Saló de Maig de l’Ajuntament de Barcelona, en diverses edicions, va acollir obra de l’Aurora. Les Galeries Laietanes són el marc de la seva primera individual, l’any 1956. “Treballava molt, m’atrevia, m’equivocava, feia el que sentia, l’encertava, tirava endavant amb la vida sense mirar enrere”, relata. No li ha preocupat mai gaire el reconeixement públic, no ha treballat per aconseguir-lo. Ha treballat sempre, poques exposicions i molts encàrrecs, sense haver de demanar feina però també sense demanar permís per fer el que creia que havia de fer. “Has sigut una dona independent, Aurora?” “Sí!”

És important l’exposició del 1974 a la Sala Gaudí. Maria Aurèlia Campmany en parlava així: “Aurora Altisent ha descobert, amb ulls astuts, amb ulls de dibuixant creador de signes, aquests espais que existeixen al fons de les illes de pedra, rere els rostres de les cases, gairebé invisibles per

tothom, invisibles pel vianant i pel turista”. Recorda especialment els anys dedicats a les botigues, els espais i els salons de Barcelona. Agafava tots els estris de dibuixar, un seient i una tauleta i podia estar-se dies al davant, prenent mides i notes, sense capficar-se amb tècniques de perspectiva –trojava el punt de fuga sense proposar-s’ho–: la Pedrera, el Palau de la Música, la pols de la Fàbrica Asland, les places, els carrers, les botigues, els monuments i els edificis. Mai va fer ni una sola fotografia, tot ho retenia amb la mirada present. Dos mesos sencers al Palau de la Música, ideal per escoltar els assajos i capbussar-se en músiques fascinants. A les botigues, el desordre ja li anava bé, l’objecte allà on és, la casualitat de ser allà i no en un altre lloc, el gat que travessa d’imprevist, idees que sempre l’han captivada.

L’Aurora també ha sigut mestra. El dia que la visito tinc la sort que també hi és la Mercedes, que va ser alumna seva. “Em va ensenyar a dibuixar, però sobretot em va ensenyar moltes coses sobre la vida i sobre la humilitat. És generosa i simpàtica, sempre té la porta oberta per a tothom”, destaca. I l’Aurora afegeix: “Mai m’he valorat gaire. Soc així. Ja m’està bé”. ●

UNA ARTISTA VETERANA A l’esquerra una fotografia d’Altisent a casa seva feta poc abans que fes els 93 anys. Sobre aquestes línies, un autoretrat de l’artista del 1948.

•
*La seva
va ser la
lluita d’una
dona
en un món
d’homes*
•